

TSUMU?

Hvor skal du hen?

"Har du ondt af dig selv, Dina?" spørger Eino. "Ja, måske lidt..." er det forsigtige svar. "Vi skal ikke have ondt af os selv. Vi skal tro på os selv og sige: 'jeg kan godt'."

I en rundkreds på gulvet i ungdomskulturhuset sidder Tasiilaqs teatergruppe. En gruppe bestående af otte modige drenge og piger i alderen 14 til 18 år. Blandt dem er gruppens uofficielle leder Eino. Med lyssende øjne kigger han intenst på gruppen og siger: "Vi skal tale med hinanden." Inspireret af Einos ord nikker de til hinanden, inden de rejser sig for at tage en pause i aftensolen.

I gruppen stikker Eino (18), Thomas (18) og Lars (18) ud. De er hinandens bedste venner. Med de fem andre i teatergruppen har de sat sig for at itale- og iscenesætte deres følelser og tanker gennem teater. Mørke tanker om alkoholmonstre, seksuelle overgreb og selvmord, men også om deres håb og drømme for deres egen og Tasiilaqs fremtid.

Udefra minder gruppen lige så meget om en terapigruppe, som en teatergruppe. De vil gøre op med deres eget selvbillede, som en flok ofre og tabere. Men de vil også ændre selvbilledet blandt Tasiilaqs indbyggere. De skal begynde at tale sammen om det mørke, som plager byen. For der kommer ikke nogen udefra og forbedrer deres livsvilkår.

SYNOPSIS:

Inden jeg tog til Tasiilaq, skrev jeg følgende i mit idéudviklingsdokument:

"Ungdommen på Østgrønland er meget mere end en ventende selvmordsramt ungdomsgeneration, og en ny og blomstrende generation er i færd med at skabe håb og drømme for dem selv. De unge vil bryde deres egen tavshed i det lille isolerede samfund i Tasiilaq, Østgrønlands største by på 2000 indbyggere, for igennem det at bryde med deres negative sociale arv og skabe deres egen identitet."

Jeg er netop hjemvendt fra Tasiilaq efter to uger, hvor jeg har mødt og hængt ud med en masse unge mennesker. Passer det så, det jeg skrev? Det korte svar er, ja.

I løbet af de to uger har min fotograf, Jonas Møller, og jeg tilbragt en masse tid sammen med mange forskellige unge mennesker i Tasiilaq. Her blev vi bekræftet i, at det er en by med enorme udfordringer. En by der af de fleste, inkl. politikere og medier, betegnes som et sted, hvor håbløsheden regerer og mærkatet "undtagelsestilstand" er klistret på børn og unge, pga. de mange seksuelle overgreb, der sker i byen. Vi mærkede og så, hvorfor nogen omtaler selvmord, som en "ungdommelig popkultur" i Tasiilaq, og at alkohol er gift for befolkningen og især de unge.

Imens vi var i byen, tog ingen deres eget liv, men kort tid forinden vores ankomst var der en ung pige, som valgte at begå selvmord. Ligeledes var der et selvmord få dage efter vores afrejse. En ung dreng havde valgt, som så mange andre unge, at tag sit eget liv.

I kontrast til alt det mørke og selvdestruktive mødte vi også en gruppe unge, der vil det helt anderledes. De ønsker brændende et oprør mod håbløsheden, og vil i stedet skabe håb og drømme for dem selv og for andre unge i Tasiilaq. Den gruppe er den lokale teatergruppe, som består af otte piger og drenge. I gruppen er bl.a. Eino, Thomas og Lars. De tre er bedste venner og bruger til dagligt mange timer sammen, de kommer fra vidt forskellige baggrunde og familier. I de to uger kom vi tæt på de tre drenge.

Eino startede teatergruppen for to år siden, efter at hans bedste veninde tog sit eget liv. I stedet for at lade sig forføre af den mørke fristelse og følge hendes fodspor, rejste han sig fra mørket og startede en teatergruppe, hvor han kunne komme ud med sine tanker og følelser. Lars og Thomas startede samtidig i teatergruppen og har holdt ved lige siden.

I løbet af de to år teatergruppen har eksisteret, har der været en del udskiftning i gruppen, bl.a. pga. selvmord blandt gruppens medlemmer. De er derfor gået fra at være 25 unge, til i dag kun at være otte personer. De otte unge menneskers mål er at turde tro på sig selv, turde at åbne op for deres mørke tanker sammen, og igennem dét skabe et selvværd, som kan inspirere andre unge i Tasiilaq til at begynde at tale om mørket. Drømmen er på sigt at rejse rundt i Grønland og inspirere andre unge til at åbne op omkring dem selv, og som Eino siger: "Kigge verden i øjnene og skabe inspiration for andre unge. Vi skal fortælle vores historie".

TSUMU er en ungdomsdokumentarfilm, der følger de tre bedste venner Eino, Lars og Thomas. Vi følger deres projekt om at bryde den mørke tavshed, der hersker i byen Tasiilaq, bl.a. gennem teater.

TSUMU betyder "Hvor skal du hen?" på østgrønlandsk. Et udtryk som vi hele tiden stødte på blandt de unge i Tasiilaq. *TSUMU* er dokumentarfilmens arbejdstitel, da udtrykket og meningen passer rigtig godt med filmens tema, og på hvor de unge er lige nu: Et sted hvor mange er efterladt af venner og familie, der har tabt til selvmord, incest og alkohol.

Dokumentarfilmen sætter fokus på de unges valg om at blive og kæmpe frem for at flygte fra Tasiilaq. Selvom Tasiilaq har opgivet de unge, nægter de unge at give op på Tasiilaq. De unge henter inspiration fra internettet og omverdenen, men styrken finder de i dem selv og hinanden. Det er en ungdomsdokumentarfilm om håb og drømme, og om hvordan en lille gruppe unge vil redde det, der udefra ligner en fortabt by, med det helt basale våben: at tale om hvordan man har det.

Da vi var i Tasiilaq, opførte gruppen deres nyeste teaterstykke i sportshallen til Tasiilaqs 125-års fødselsdag. Hele byen var samlet og så deres optræden. Her fremførte de unge et stykke om seksuelle overgreb ansigt til ansigt med dem, som har forulempet dem.

Det er ikke alle voksne, der vil teatergruppen det bedste eller synes, at det er en god idé, at de unge lærer andre unge at være åbne og tale om deres følelser. Grundet de voksnes egen mangel på ren samvittighed opstår der et pres mod teatergruppen, som kun tiden vil vise, om de kan stå imod.

Det er en film, der vil strække sig over en to-årig periode. Den "lange" tidsperiode er yderst vigtig, da vi skal meget tæt på vores tre hovedkarakterer og deres udvikling i denne kritiske livsfase. Filmen skal ikke blot være et her og nu billede.

Et nuanceret billede af de unges liv og kamp i Tasiilaq kræver, at vi følger dem over en længere periode, da det er så voldsomme kræfter de unge er oppe imod, at det ikke vil være respektfuldt over for dem blot at tegne et øjebliksbillede af deres kamp for at udlede deres håb og drømme.

Mange steder i verden bliver små minoritetsgrupper overset og ungdommen tilsidesat. Også i Danmark kæmper mange unge med at finde ud af, hvem de er. Denne ungdomshistorie er vigtig at fortælle, for hvis en gruppe unge i Tasiilaq kan frigøre sig og skabe deres egen identitet, samt plante små drømme for hinanden, så tror jeg også, at en gruppe unge i Danmark (såvel som i resten af verden) kan lade sig inspirere og tro på, at deres kamp godt kan lade sig gøre.

HOVEDKARAKTERERNE:

I *TSUMU* møder vi hovedkaraktererne Lars (18 år), Eino (18 år) og Thomas (18 år). Jeg lagde med det samme mærke til dem, da jeg kom til Tasiilaq. Efter at have snakket og hængt ud med en masse forskellige unge mennesker i byen, var jeg ikke i tvivl om, at de tre kunne bære en hel ungdomsdokumentarfilm. Foruden de tre drenge, vil dokumentarfilmen selvfølgelig også følge de andre piger og drenge i teatergruppen tæt. De tre hovedpersoner leger med køn og seksualitet. Selvom filmen naturligt vil kunne indgå i en LGBTQ-sammenhæng, er det ikke filmens egentlige ærinde. Hvis drengene undervejs oplever problemer grundet deres adfærd og seksualitet, vil det blive en del af den personlige historie, ellers ikke.

Lars, Eino og Thomas blev venner for to år siden, da Eino stiftede teatergruppen. Eino er "lederen", han kommer ud fra en ressourcestærk familie, hvor mor og far arbejder, og det er hjemme hos Eino, hvor gruppen oftest hænger ud.

Eino er den eneste af de tre, der har et arbejde. Han er lærervikar på den lokale skole. Lars og Thomas laver ikke noget til dagligt. Det er Eino, som er frontmand for de ting, der beslutes i gruppen.

Einos store drøm er, at han selv og alle børn og unge i Tasiilaq kommer til at tale naturligt om, hvordan man har det, hvem man er og vil være.

Thomas er den introverte af de tre. Det er ikke naturligt for ham at tale om følelser, og han agerer ofte passivt over for de andre, når de alle er samlet. Dog kan han spille teater! Han lader sig påtage en rolle, hvor han stråler over de andre.

Thomas kan ikke lide at være hjemme og er tydeligvis det "sorte får" i familien. Han vil meget gerne flytte hjemmefra og bo et andet sted i byen, men han har ikke selvvalgt og de økonomiske ressourcer til at løsrive sig.

I fremtiden vil Thomas gerne være sygeplejerske på det lokale sygehus i byen. Thomas drømmer om at åbne sig mere op over for teatergruppen, sine venner og fortælle om hans følelser. Og så håber han på, at han snart kan lære at være alene med sig selv uden at blive bange.

Lars' forældre er skilt. Han bor hos sin mor sammen med sin ene bror og en onkel. Ingen i familien laver noget og flere gange, hvor vi havde aftalt med Lars, at mødes hjemme hos ham, var han der ikke. Det var hans mor og onkel til gengæld. De var meget fulde og ville ikke kendes ved Lars.

De gange vi ikke kunne finde Lars, var han hos Eino eller hang ud på gaden. Hans søster skød hovedet af sig selv nogle uger inden, at vi kom til Tasiilaq. Den sorg begyndte Lars for første gang at åbne op for, da vi gav ham et kamera. Lars' drøm er at starte en danseskole i Tasiilaq og undervise børn og unge i byen. Derudover drømmer han om at rejse rundt i Grønland med teatergruppen og være et åbent menneske, der tør at tale om, hvordan han har det.

Fælles for dem alle tre er, at de elsker at bo i Tasiilaq, og de siger selv, at hvis de skulle rejse væk på et tidspunkt pga. uddannelse eller lignende, så ville de altid vende tilbage for at bo i Tasiilaq. De har alle tre selvmord tæt inde på livet i form af familie og venner, som har taget deres liv, og de har alle tre haft selvmordstanker og lysten til at tage deres eget liv.

I mange år blev Lars, Eino og Thomas, blandt de unge i Tasiilaq, anset som byens tre outsiders og udsbud. De følte ofte, at de ikke "rigtigt" hørte til i byen, når de bl.a. gik rundt med make-up og farverig neglelak. Netop det at de allerede tidligt i livet havde overskud og behov for at se længere end den snævre og lige vej, har sandsynligvis været med til at styrke deres kamp for dem selv og andre unge i teatergruppen.

Lars, Eino og Thomas er i dag fuldt ud accepteret blandt ungdommen i Tasiilaq. Det er tydeligt at mærke, at de unge i byen har respekt for, at de har skabt teatergruppen, og at de tør være sig selv og tale om følelser.

Min adgang til de unge og mine hovedkarakterer, føler jeg, er naturlig og god. Med mit tidligere ophold i Tasiilaq og arbejde på den lokale skole, samt mit arbejde med unge, både som skolelærer i Danmark og diverse film og kampagner i ind- og udland, anser jeg, at jeg har en naturlig adgang til de unge og mine hovedkarakterer. Dette gør, at jeg føler mig enormt godt klædt på til at lave denne dokumentarfilm sammen med de unge. Fortroligheden og naturligheden med de unge vil selvfølgelig kun styrkes af jo mere tid vi bruger sammen over de kommende to år.

GREB OG VISUEL STIL:

Dokumentarfilmen skal fortælles af de unge til unge. Filmen skal derfor have et tydeligt aftryk af de unge, hvorfor vi gav dem et kamera hver især, da vi var i Tasiilaq. De tog godt imod kameraet, og begyndte ret hurtigt at bruge det som en slags videodagbog.

Deres egen selvdokumentering ligger samtidig i god tråd med deres eget personlige behov og kamp for at tale om, hvordan de har det. Kameraet bliver dermed de unges ventil, men også et tilgængeligt og genkendeligt medie for andre unge. Lars, Eino og Thomas vil have hver deres kamera igennem de to år. Jeg har også indledt et samarbejde med en ung, kvindelig oversætter og filmmager, Nivi Bak Hansen, i Tasiilaq, som vil være min medinstruktør og sørge for at vigtige optagelser kommer i hus, selvom jeg ikke er der. Hun vil også have kontakt til drengene.

Foruden de unges egne optagelser, vil jeg løbende over de to år være tilstede i Tasiilaq og filme de unge sammen med min fotograf. "Piloten" viser måden, jeg vil optage på. Jeg vil være i øjenhøjde med de unge, og kameraet skal afspejle deres liv og tanker. For at opnå dette skal vi benytte næroptagelser, hvor kameraet hele tiden er tæt på de unge, og hvor kameraet blot bliver en del af gruppen og rummet. Stilen skal afspejle deres verden, en verden som består af en masse farver. Lars, Thomas og Eino er tre meget farverige mennesker. De elsker at sminke sig i alverdens farver, lege og eksperimentere med glimmer og neglelak, og så drømmer de farverigt. Derfor vil dokumentaren også være visuelt farverig.

Det er svært at forudsige, hvad der kommer til at ske de næste par år, men omdrejningspunktet i filmen vil være håbet og drømmene.

Det er min ambition, at vi med denne ungdomsdokumentarfilm kan vise en helt anden side af ungdommen end den, som vi er vant til at se og høre om fra Grønland. Jeg tror, at man vil kunne se en tydelig udvikling over de næste to år, både blandt hovedpersonerne og resten af teatergruppen, i kampen for at være den man er, samt at kunne tale om sine følelser og tanker. Både de negative og positive.

Jeg tænker, at alle tre vil blive boende i byen de næste to år, men kærligheden kan være noget der gør, at en af dem flytter fra byen. Thomas er helt klart den, der har mest lyst til at få en kæreste. Lykkedes det samtidig med, at han får mere selvværd, kunne han muligvis godt finde på at forlade byen for at søge et andet og mere intimt fællesskab et andet sted i Grønland.

Eino er drivkraften i teatergruppen lige nu, og jeg forudser, at han vil blive ved med at kæmpe en enorm kamp for ungdommen i Tasiilaq.

Men over de næste to år frygter jeg at ikke alle i teatergruppen, inklusive Lars og Thomas, vil kunne bibeholde drømmene og håbet. Dette vil udfordre Einos' tro på projektet, og hvis det sker, og Eino mister håbet, er jeg bange for, at det hele vil falde sammen. Men Eino, Lars, Thomas og teatergruppen drømmer lige nu om at vende en generation af unge med mørke tanker i Tasiilaq til håb og lys. Og de drømmer om at rejse rundt i Grønland med deres teater og inspirere andre unge til, at åbne op og fortælle om deres følelser. Den drøm vil jeg drømme med på, og det er udgangspunktet for *TSUMU!*